

‘Carol’, una història de pel·lícula... i de llibre

Ignasi Franch

El passat mes de gener es va estrenar ‘Carol’, la darrera pel·lícula de Todd Haynes. El director de ‘Lejos del cielo’ tornava a actualitzar una certa tradició del melodrama de Hollywood, vinculada a autors com Douglas Sirk (‘Escrito sobre el viento’), incorporant-hi situacions d’intolerància. Therese, una jove venedora que vol ser fotògrafa, s’enamora de Carol, una dona en procés de divorci. Les dues dones han de superar els dubtes propis, i les reaccions alienes, per poder viure una relació plena. L’hostilitat social no sols prendrà la forma d’atmosfera opressiva que condiciona les decisions dels personatges, sinó que condueix a alguna escena propera a la tradició del cinema negre.

Haynes ofereix un desplegament de delicadeses estètiques, amb imatges avellutades i moviments de càmera que són com carícies. Des del preciosisme, el realitzador opta per una certa contenció en el retrat de la passió. I també defuig el llenguatge del cinema-denúncia. La trama se situa en ple maccarthisme, un temps en què la persecució de la dissidència i la diferència no sols prenia la forma de l’anticomunisme. Tot i que l’homosexualitat o la bisexualitat s’acceptaven progressivament en l’àmbit mèdic, el delirant terror rosa, la por a una conspiració de gais prosoviètics, va prendre formes institucionals. Per exemple, una ordre executiva va prohibir la contractació d’homosexuals com a funcionaris entre 1953 i 1975. Haynes retrata aquest clima de condemna també de manera continguda: sembla reclamar implícitament, sense ira ni indignació evidents, la llibertat d’estimar amb llibertat. El cineasta també es mostra extremadament prudent en la visualització de les escenes sexuals. I reflecteix la significació que assoleix cada gest en un amor prohibit que triga a materialitzar-se.

Un ‘flashback’: la ‘Carol’ de Patricia Highsmith

PATRICIA HIGHSMITH

CAROL

Traducció de Montserrat Morera

L'AVENÇ

E1

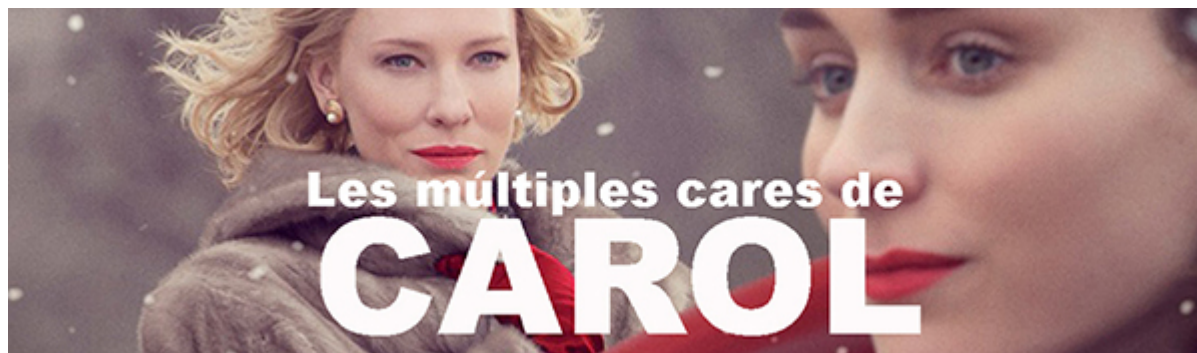
film adapta una novel·la homònima, [‘Carol’ \(L’Avenç\)](#), publicada sota pseudònim (i sota un altre títol, ‘El preu de la sal’) per Patricia Highsmith l’any 1952. Inspirada en una anècdota real, la narració podia llegir-se com la ‘sortida de l’armari’ d’una escriptora gelosa de la seva privacitat. Potser per aquest motiu, l’autora va trigar més de tres dècades en reconèixer públicament l’autoria d’un llibre amb interès propi, més enllà de l’excel·lència de la versió cinematogràfica. Perquè la pel·lícula segueix de prop l’original, però la seva mirada és òbviament contemporània i, inevitablement, té quelcom de reconstrucció, de simulacre. Highsmith, en canvi, relata des de l’experiència directa la pressió social que patien les sexualitats no heteronormatives en aquell context històric.

A través de la lectura, els aficionats a la pel·lícula descobriran una Carol lleugerament diferent i una Therese amb una història personal més detallada. Al llibre, predomina fortament la perspectiva d’aquesta última, que venera una amant esquiva i difícil d’entendre, silenciosament fisurada pel xoc amb les convencions que suposen els seus amors lèsbics. La prosa oscil·la entre l’apassionament de la mirada del personatge i una certa sobrietat de fons, allunyada de qualsevol impuls sensacionalista: l’excepcionalitat del que es narra deriva de l’entrega entusiasta de la protagonista, no pas del fet que estimi una altra dona. Al llibre també s’explicita el rerefons tortuós de la relació de Therese amb el seu company masculí, que vol casar-s’hi malgrat el rebuig que a ella li provoca el sexe amb homes. Al final del seu procés de maduració, però, la jove projecta una fermesa que arrossega Carol a un camí d’autoafirmació.

Un altre ‘flashback’: ‘Diana’, de Diana Frederics

En el seu epíleg de ‘Carol’, l’autora destacava: “Abans d’aquest llibre, els homosexuals, homes i dones, de les novel·les americanes havien de pagar per la seva desviació”. Però [‘Diana’ \(Egales\)](#), publicada originalment l’any 1939, és un exemple previ de novel·la sobre relacions lèsbiques amb final feliç. Ateses les circumstàncies de persecució evident de les sexualitats no heteronormatives, s’entén que també se signés sota pseudònim. El relat, escrit en primera persona, es presenta com una autobiografia convenientment alterada per evitar la identificació dels personatges que hi apareixen. Mai s’ha sabut qui es va protegir sota el nom artístic de Diana Frederics.

‘Diana’ destaca per la peculiaritat de la seva protagonista, una dona “del tercer sexe” amb problemes per acceptar les seves inclinacions, recelosa de la comunitat lesbiana. Explícitament, algunes de les consideracions de Frederics beuen de les teories de Freud: els éssers humans, sempre amb tendències bisexuals, acaben fixant una orientació (habitualment monosexual) arran de les seves experiències i els seus entorns. L’acceptació d’aquest plantejament implica que la narradora faci comentaris de caràcter determinista, molt relacionats amb estereotips que poden ofendre. Però la lectura de l’obra és suggeridora. El resultat s’allunya del sensacionalisme de la ficció ‘pulp’ i retrata les passions d’una manera dual: el distanciament hereu de la psicoanàlisi conviu amb una certa tendència a l’afectació sentimental. ‘Diana’ també permet capbussar-se en una realitat cronològicament prèvia, però també complementària, a la mostrada a ‘Carol’. Highsmith representava una història d’amor interclassista a una Nova York que, tot i el seu cosmopolitisme, seguia rebutjant algunes maneres d’estimar. ‘Diana’, per la seva banda, mostra el difícil encaix del lesbianisme en entorns més benestants, més tradicionalistes i amb un major pes de la religió.

Les múltiples cares de
CAROL

Dijous 17 de març, 19.30h

Espai Contrabandos c/Junta de comerç, 20 Bcn

En ocasió de l'estrena del film 'Carol', de Todd Haynes, es recupera la novel·la original de Patricia Highsmith, reeditada en versió catalana per L'Avenç.

Parlarem de cinema, literatura, amors, representacions del lesbianisme i de les sexualitats no hegemòniques, amb l'escriptora Bel Olid i el crític cinematogràfic Ignasi Franch.

L'AVENÇ

ESPAI CONTRABANDOS
Urbània · Edició independent · Pensament crític